

і стандартів СОТ та ЄС. Скасування обмежувальних бар'єрів, відкриття ринку для безконтрольного імпорту призведе до фактичного розпродажу вітчизняного ресурсного потенціалу з одночасним крахом національного товаровиробника. Якщо ми бажаємо змін, ми маємо вивести нашу економіку на придатний для реформування стан. По-друге, реформи мають носити системний та комплексний характер. Треба відійти від основного мотиву реформувальних – «відзвітувати у ЄС про виконану роботу» та реалізацію отриманих кредитів щодо налаштування економіки під євро-стандарти. Влада має зосередитись на власних проблемах промисловості, їх вирішенні та зміцненні економіки країни. Після зміцнення національної економіки, можна переходити до реформ на кшталт європейських моделей регулювання промислового сектору.

*Юринець Юлія Леонідівна,
Національний авіаційний університет,
доктор юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА ДО ACQUIS ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У Посланні Президента України до Верховної Ради України (далі – ВРУ) «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» (від 04.06.2015 р.) поставлене завдання розпочати «важку, рутинну й копітку домашню роботу із забезпечення євроінтеграції». І це після 19 років начебто виконання Україною Угоди про партнерство і співробітництво (з 1994 р.) з ЄС. Зазначене свідчить про неефективну роботу з імплементації вітчизняного права до *acquis* ЄС. Розглянемо причини такого стану справ.

А. Пріоритет норм міжнародного права, перш за все, міжнародних договорів, не закріплений безпосередньо у Конституції України. У ст. 9 Конституції лише зазначено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, є частиною національного законодавства України. Натомість на пріоритет міжнародних договорів не вказується. Зазначене створює ситуацію, коли такий пріоритет не обов'язково передбачати в законах. Це не сприяє системному впровадженню принципу пріоритету норм міжнародного договору.

Б. У законодавстві України не визначено, як практично застосовувати «загальноєвропейські принципи і норми міжнародного права», що передбачені у ст. 18 Конституції України, і вимога застосування яких міститься, наприклад, у ст. 1 протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

Це питання досі залишається дискусійним [1]. Зокрема, у Постанові Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ (далі – ВССУ) від 19.12.2014 р. № 13 дано визначення (п. 20): «Під загальновизнаними принципами міжнародного права... судам слід розуміти основні імперативні норми міжнародного права, які приймаються і визнаються міжнародною спільнотою держав у цілому і відхилення від яких є неприпустимим...». Однак це роз'яснення не може бути керівним для судів інших юрисдикцій, а окрім того може втратити своє значення в результаті ліквідації ВССУ у ході реформи.

В. Не визначене місце міжнародно-правових норм, які закріплені не у міжнародних договорах, згода на обов'язковість яких надана ВРУ (крім, можливо, рішень Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ)). Такі норми можуть міститися не тільки у договорах чи конвенціях, які підлягають ратифікації ВРУ, але й у інших правових документах. Так, у статті [2] правильно зазначено, що в українському законодавстві, перш за все у Конституції України, не вирішене питання про співвідношення національного законодавства з міжнародними договорами, які не потребують ратифікації ВРУ; обов'язковими рішеннями міжнародних органів та організацій, судових установ та ін. [1, с. 32], крім, можливо, рішень ЄСПЛ (ч. 1 ст. 17 ЗУ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»).

Невизначеність статусу міжнародних договорів, інших, ніж такі, що підлягають ратифікації ВРУ, є загальною вадою законодавства України. Так, у Зауваженнях Головного юридичного управління ВРУ до проекту Закону України «Про культуру» (реєстр. № 6469), зокрема, зазначається³⁵, що стаття 2, відповідно до якої законодавство України про культуру складається, зокрема із міжнародних договорів з питань культури, не враховує договори, укладені Президентом України, Кабінетом Міністрів України або за його дорученням – від імені Уряду України тощо. Це цілком стосується і інших законів.

Г. Невиправдна затримка в ратифікації міжнародних угод. Аналіз динаміки ратифікації Україною міжнародних угод, у тому числі і тих, які повинні були б якнайшвидше ратифіковані внаслідок членства України у відповідних міжнародних організаціях та зобов'язань перед ними, свідчить про невиправдані затримки в такій ратифікації. Наприклад, у монографії [3] підраховано, що загальна кількість конвенцій, угод, кодексів, протоколів Ради Європи, що стосуються

³⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=37825.

прав і свобод людини, становить 173 документи. Україна приєдналася лише до 32 і підписала ще 10.

Д. Низька якість вітчизняного законодавства. Така якість вітчизняного законодавства пов'язана, перш за все, із широкими можливостями застосування суб'єктами владних повноважень дискреційних повноважень, що надаються вітчизняним законодавством [4, с. 97-98], а також із зловживаннями суб'єктами владних повноважень правом видавати різноманітні акти ненормативного характеру, зокрема, листи-роз'яснення, які суперечать закону [4, с. 130-131]. Так, у рішенні ЄСПЛ від 14.06.2007 р. у справі «Свято-Михайлівська Парафія проти України», п. 130, зазначено, що Суд сумнівається, що положення закону були «передбачуваними» та надавали достатньо гарантій проти свавільного їх застосування державними органами.

Е. Неготовність українського правозастосувача застосовувати норми міжнародного права у внутрішньодержавних відносинах як безпосередньо діючі. Цей недолік проявляється у тому, що, як зазначає О. Мережко [5, с. 84], навіть при теоретичному сприйнятті моністичної теорії юристи-практики схильні надавати перевагу писаним національним нормам.

Є. Загальна неготовність суб'єктів публічної адміністрації дотримуватися гуманістичних засадничих принципів, закладених у Конституцію України, та й законодавства взагалі, відсутність реальної відповідальності владних суб'єктів за порушення законодавства, зокрема, за порушення прав громадян.

Література:

1. Третьяков Д. Ієрархія законів і принцип «*pacta sunt servanda*»: до питання про статус та місце міжнародних договорів у правовій системі України / Д. Третьяков // Віче. – 2008. – № 13/14. – С. 53-57.

2. Шиб Т. Співвідношення міжнародного та національного права України / Т. Шиб // Віче. – 2011. – № 4. – С. 30-32.

3. Європейська інтеграція України: політико-правові проблеми / За ред. В.П. Горбатенка : монографія. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. – 332 с. – ISBN 966-8602-36-6.

4. Белкін Л.М. Забезпечення законності в діяльності органів виконавчої влади: адміністративно-правовий вимір : монографія / Л.М. Белкін. – Ужгород : ФОП Бреза, 2014. – 552 с. – ISBN 978-966-2668-66-7.

5. Мережко О. Співвідношення міжнародного і національного права / О. Мережко // Юридичний журнал. – 2009. – № 4. – С. 82-88.